

Д. Д. Айстраханов,
кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник, докторант
(Інститут професійно-технічної освіти Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ)
lesvdi@ukr.net

СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У статті розглянуто підходи до дослідження змісту професійної підготовки фахівців з точки зору можливості моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю як методологічну, теоретичну та методичну науково-педагогічну проблему. Виявлено, що аналіз наукових праць засвідчує відсутність цілісного, системного, ґрунтовного дослідження проблеми моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю.

Ключові слова: професійна підготовка, зміст професійної підготовки, моделювання.

Постановка проблеми. Різноманітність сучасних підприємств обумовлює потребу в таких кваліфікованих робітниках, які компетентні в обраній сфері професійної діяльності. Сучасне машинобудування країни являє собою розвинуту інфраструктуру, що налічує понад 1000 підприємств різної форми власності та секторальної приналежності, продукція якої має забезпечувати ефективне функціонування вітчизняної економіки та гідно представляти її на світовому ринку. На даний час, на жаль, у динаміці розвитку галузі превалюють негативні тенденції, які мають як об'єктивний, так і суб'єктивний характер. Одна з них – нестача кваліфікованих робітничих кадрів для машинобудівних підприємств, про що свідчать дані Державної служби зайнятості України та Державної служби статистики України. Професійно-технічна освіта і є тим ключовим елементом у підготовці робітничих кадрів, який зобов'язаний своєчасно та повною мірою вирішувати поставлені часом завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Починаючи з 2004 року по 2014 рік в Україні за спеціальністю 13.00.04. – "Теорія та методика професійної освіти" захищено понад 108 дисертаційних робіт, в описі яких присутні ключові слова: "зміст професійної підготовки", з них 19 докторських робіт, з яких різним аспектам підготовки педагогів присвячено 12 робіт, фахівцям інших спеціальностей – 7 робіт, серед яких, з точки зору даного дослідження, варто виділити дослідження В. К. Федорченко (підготовка фахівців для сфери туризму), А. П. Конох (професійна підготовка майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах), М. М. Козьор (професійна підготовка особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій), О. В. Матвієнко (підготовка спеціалістів з інформаційного забезпечення системи управління невиробничою сферою), В. Г. Моторіної (професійна підготовка майбутніх учителів математики). Така ситуація цілком зрозуміла, оскільки майбутній фахівець як результат функціонування педагогічної системи залежить від педагогів. Зазначимо також роботу Н. М. Собчак, присвячену дослідженню змісту та формі професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти США та дослідження та Н. В. Козак (дидактичні основи професійної підготовки майбутніх учителів у ФРН (друга половина XVIII – кінець XX ст.).

Мета даної роботи – розглянути підходи до дослідження змісту професійної підготовки фахівців із точки зору можливості моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю.

Виклад основного матеріалу. Педагогіка трактує професійну освіту як процес безперервного професійного розвитку майбутнього фахівця, мета якого – становлення професійно компетентної особистості, здатної до саморозвитку та самоосвіти, розуміючою сутність власної діяльності, яка усвідомлює її сенс і духовно-моральні основи (М. Ф. Басов, Є. Ф. Зеєр, Є. О. Клімов, Є. М. Коротков, М. О. Кононець, Л. М. Мітіна, Г. В. Мухаметзянова та ін). Проблемам професійної підготовки присвячена значна низка досліджень з різних аспектів даного процесу (М. О. Алексєєв, В. І. Андрєєв, М. П. Анісімова, С. Я. Батишев, А. П. Бєляєва, В. П. Беспалько, В. О. Бодров, Б. С. Гершунський, В. І. Загвязінський, Є. Ф. Зеєр, І. О. Зимня, О. І. Каптерєв, М. В. Кларін, Є. О. Клімов, В. О. Машин, О. М. Новіков, О. Г. Оберемко, Ж. В. Перепелкіна, П. І. Підкасистий, Ю. Л. Поваренко, К. С. Романова, В. В. Серіков, В. А. Сластьонін, В. В. Збереглися, Н. Ф. Талізїна, О. Л. Турчинов та ін.); особлива увага дослідників звернена на питання формування професійної компетентності та умов її формування (В. І. Байденко, Ю. В. Варданян, Є. Ф. Зеєр, І. О. Зимня, Д. В. Ліфінцев, О. К. Маркова, Р. П. Мільруд, О. М. Новіков, Л. А. Петровська, В. В. Серікова, Є. В. Сідоренко, Ю. Г. Татур та ін); питаннями модернізації змісту освіти, заснованої на компетентнісному підході, займалися російські дослідники В. І. Байденко, В. В. Серіков, Ю. Г. Татур, Ю. В. Фролов, В. Д. Шадріков та ін.; дидактичні основи побудови навчального предмета та методичної системи навчання навчального предмету представлені у дослідженнях І. Я. Лернера, В. В. Краєвського, І. К. Журавльова, О. М. Пономарьової та ін.

Проблемі професійної підготовки присвячено низку досліджень, які визначають сутність і характеристики даного процесу (М. П. Анісімова, В. О. Бодров, Д. О. Григор'єв, О. К. Маркова, В. О. Машин, Ю. Л. Поваренко, К. С. Романова, В. О. Слатьонін, О. Л. Турчинов, В. Д. Шадриков та ін.). У психолого-педагогічних дослідженнях широко використовується термін "професійне становлення особистості", яке розглядається як багатоаспектне явище (О. О. Бодальов, Л. І. Божович, Є. О. Клімов, О. К. Маркова, Л. М. Мітіна, Ю. П. Поваренко, М. С. Пряжніков, Н. Ф. Талізіна та ін.). Професійне становлення особистості розглядається у двох аспектах. Особистісне становлення – безперервний цілеспрямований процес прогресивної зміни особистості (Є. Ф. Зеєр); формування основних відносин зі світом і суспільством (Д. М. Завалішина). Професійне становлення – це становлення суб'єкта праці (Б. Г. Ананьєв); процес поетапного вирішення протиріч між професійними вимогами, що пред'являються до людини, і її бажаннями і можливостями (Ю. П. Повар'янов); формування професійної мотивації, компетентності, професійно важливих якостей (С. Б. Серякова).

У роботах зарубіжних авторів склалася низка теорій професійного становлення як процесу оволодіння професією, як процесу оволодіння сукупністю способів і засобів діяльності, де проходження їх один за одним має цільову детермінацію (В. Bernstein, A. Riedl, A. Schelten, G. Reinmann-Rothmeier, H. Mandl, S. Schollweck та ін.). У російських дослідженнях під професійним становленням найчастіше розуміється формування професійної компетентності як процесу оволодіння засобами і методами вирішення професійних завдань (О. І. Міщенко, Л. Ф. Спирін та ін.).

Провідними поняттями для оцінки людини як професіонала стають "рефлексія" і "діяльнісний спосіб існування" (М. Г. Алексєєв, В. В. Давидов, С. Л. Рубінштейн, В. І. Слободчиков). До факторів, що впливають на становлення професіонала і досягнення ним успіху, відносяться: високий рівень мотивації, потреба в досягненнях; високі особистісні стандарти; прагнення до самореалізації (О. О. Деркач, Н. В. Кузьміна); престиж професійної майстерності (В. Д. Шадриков); зрілість особистості (А. Г. Портнова, Є. Л. Холодцева).

У педагогічній науці досліджуються різні аспекти компетентнісного підходу в освіті: розуміння поняття "професійна компетентність" як складного багатовимірного феномену (О. М. Дахін, Д. Б. Ельконін, Дж. Равен, П. І. Третьяков, С. О. Шишов та ін.); розкриття змісту цього поняття (А. К. Маркова, В. І. Свистун, В. В. Ягупов та ін.); моделювання процесу формування (В. М. Введенський, В. О. Болотов, В. В. Серіков та ін.); визначення основних видів професійної компетентності (І. О. Зимня, Г. К. Селевко, П. І. Третьяков, Т. І. Шамова, В. В. Ягупов та ін.); формування її різних видів у майбутніх фахівців, а також педагогів системи ПТО (В. В. Баркасі, С. О. Демченко, О. А. Дубасенюк, Г. В. Єльнікова, О. І. Мармаза, Т. М. Мацевко, І. Б. Міщенко, М. Р. Мруга, Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, В. І. Свистун, В. А. Семиченко, Л. О. Троєльнікова, Л. Л. Хоружа, Л. І. Шевчук, І. М. Чемерис, В. С. Федина, О. О. Юртаєва тощо) і вдосконалення системи професійної освіти шляхом застосування компетентнісного підходу (В. П. Бездухов, В. О. Болотов, Т. В. Добутко, Д. Б. Ельконін, І. О. Зимня, А. К. Маркова, О. В. Овчарук, В. В. Серіков тощо).

Розглянемо деякі проведені дослідження з точки зору питань моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю.

В. К. Федорченко виконав наступні основні дослідницькі завдання:

1) Результати теоретичного аналізу проблеми дослідження показують, що в науці і практиці значна увага традиційно приділялася вивченню методологічних, економічних, географічних, валеологічних аспектів туризму. Доведено, що у педагогічній науці та практиці проблеми розвитку туризму та підготовки фахівців для цієї сфери не дістали систематичного й аргументованого висвітлення. Ефективне функціонування вітчизняної неперервної туристської освіти можливе за умов проведення цілеспрямованої організаційної, науково-методичної діяльності педагогічних колективів, трансформації існуючих форм і методів навчально-виховної роботи. Аналіз практичної діяльності навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців для сфери туризму, дав змогу виокремити типові труднощі в організації діяльності навчальних закладів: відсутність стандартів туристської освіти; нерозробленість технологій проектування навчальних планів і програм; невідповідність сучасним вимогам науково-методичного забезпечення підготовки фахівців для сфери туризму.

2) Виявлено та охарактеризовано основні особливості різних історичних періодів становлення і розвитку системи професійної підготовки фахівців для сфери туризму.

3) Вивчений зарубіжний досвід на матеріалі низки країн дав змогу виявити прогресивні ідеї і особливості підготовки фахівців для сфери туризму. Їх можна визначити, як гнучкість і мобільність у врахуванні потреб ринку, багатотипність навчальних закладів (коледжі, інститути, університети), їх ступеневість, інформаційна відкритість, динамічність в оновленні змісту освіти, широке застосування новітніх технологій, навчання в умовах реального виробництва.

4) Теоретично обґрунтовано й розроблено модель ступеневої туристської освіти, що включає п'ять взаємопов'язаних компонентів: цільовий, процесуальний, науково-методичний, управлінський, результативний.

5) В основу підготовки фахівців для сфери туризму покладено освітні галузеві стандарти, зміст яких дидактично обґрунтовано та експериментально перевірено. Розроблено галузеві стандарти, визначено спеціалізації фахівців зі спеціальностей: "Туризм", "Готельне господарство", "Організація обслуговування в готелях і туристичних комплексах".

6) Особливостями організації навчально-виховного процесу в навчально-науково-виробничому комплексі є: нормативне забезпечення проектування змісту туристської освіти; цілісний підхід до змісту освіти й професійного навчання, врахування органічної єдності загальноосвітньої і професійної підготовки, міцного зв'язку теорії й практики; забезпечення партнерських відносин між сферою освіти і сферою праці в туризмі; реалізація принципу наступності в змісті й організаційних формах професійної підготовки фахівців для сфери туризму на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях; кадрове забезпечення; впровадження педагогічних технологій особистісно орієнтованої професійної підготовки фахівців для сфери туризму; регулярне коригування процесу проектування змісту туристської освіти [1].

М. М. Козяром відповідно до об'єкта, предмета, мети, концепції та гіпотези були сформульовані та досягнуті основні завдання дослідження:

1) Встановлено, що професійній діяльності у надзвичайних ситуаціях (НС) властиве постійне високе робоче екстремальне навантаження на фахівця (фізичне, розумове, психофізіологічне і психічне). В цьому робочому екстремальному навантаженні виділяють змістові, інформаційні, організаційні та оперативно-дієві елементи, які є стресогенними чинниками для фахівців з НС й можуть спричинити сильні психологічні реакції, що впливають на зміну поведінки та алгоритм діяльності

2) Доведено, що у педагогічному вимірі професійна підготовка до діяльності в екстремальних умовах становить професійно-екстремальний педагогічний процес, який інтегрує навчання, виховання, розвиток і формування. Водночас професійна підготовка до діяльності в екстремальних умовах розглядається як цілісна педагогічна система, що охоплює низку взаємопов'язаних підсистем за: цілями, завданнями та змістом. За цілями професійно-екстремальну підготовку фахівців з НС поділяють на базову професійно-екстремальну, контекстно-екстремальну і пост-екстремальну підготовку; за завданнями – на загальну професійно-екстремальну, спеціально-екстремальну та оперативно-екстремальну; за змістом – на спеціально психологічну, морально-етичну, фізичну, медичну, технічну, техногенну, екологічну, екстремально-дійову (індивідуальну та групову) тощо.

3) Доведено, що організація професійної підготовки до діяльності в екстремальних умовах особового складу підрозділів з НС базується на сукупності методологічних підходів, а саме: історико-філософському, системному, структурному, діяльнісному, особистісному, проблемному, прогностичному, синергетичному, генетичному та інтегративному.

4) Теоретично обґрунтовано й розроблено методичну систему професійної підготовки до діяльності в екстремальних умовах. Вона становить взаємозумовлене і взаємозалежне послідовно-паралельне поєднання за цілями, завданнями і змістом як окремих видів підготовки, так і належної підготовки фахівців з НС, умов, організаційних форм, методів, прийомів, педагогічних технологій і засобів з метою формування у них професійно-екстремальної підготовленості до діяльності у надзвичайних ситуаціях. У структурному плані методичну систему підготовки фахівців з НС утворюють кілька комплексів: сукупність цілей; сукупність елементів; зміст; сукупність методик; сукупність зв'язків. Виявлено, що в цій методичній системі сукупність зв'язків виступає як своєрідне синтезоване утворення, завдяки якому ціле постає як поєднання самостійних його частин. Вони забезпечують реалізацію зв'язків різних рівнів. До зв'язків одного типу належать: по-перше, зв'язки між видами підготовки (базовою професійно-екстремальною, контекстно-екстремальною і пост-екстремальною); по-друге, міжпредметні; по-третє, між навчанням, вихованням, розвитком і формуванням; по-четверте, між методами, організаційними формами, педагогічними технологіями і методиками. До зв'язків іншого типу належать функціональні, генетичні, процесуальні, дидактичні, управлінські та інші, кожному з яких відповідає особливий тип системної організації. Доведено, що методична система професійної підготовки до діяльності в екстремальних умовах особового складу підрозділів з НС у системному вимірі реалізується на основі методик базової професійно-екстремальної, контекстно-екстремальної і пост-екстремальної підготовки [2].

О. В. Матвієнко стверджує, що реалізація мети дослідження, необхідність підтвердження висунутої гіпотези зумовили потребу виконання таких завдань:

1) Сучасний стан освіти в галузі інформаційної діяльності є результатом прояву загальних закономірностей її становлення та існування у конкретних соціально-економічних умовах в Україні, пов'язаний із підготовкою спеціалістів для традиційно сформованих організаційно-інформаційних систем державної інформаційної інфраструктури (бібліотечної системи, архівних установ, бібліографічних служб).

2) розроблено концепцію підготовки фахівця, яка включає освітньо-кваліфікаційні характеристики (модель діяльності) та освітньо-професійну програму (модель підготовки). Основні дидактичні закономірності й принципи підготовки спеціаліста з інформаційного забезпечення управління поєднуються й взаємоузгоджуються на основі таких концептів у структурі цілей, змісту, форм і методів

навчально-виховного процесу, як роль інформації у суспільному розвитку, інформаційні системи як засіб створення автоматизованої інформаційної інфраструктури суспільства, функціональний підхід теорії управління і гуманістичні моделі управління працею, інформаційна культура фахівця. Модель висвітлює структуру професійних знань спеціаліста, яка включає теоретичний, методологічний, управлінський, технологічний рівні підготовки до професійної діяльності. Освітньо-професійна програма, зміст професійно-орієнтованих дисциплін спеціаліста з інформаційного забезпечення управління невиробничою сферою побудовано, виходячи з рівнів рефлексії професійної діяльності: об'єктно-орієнтованого (документно-інформаційні ресурси, інформаційна система), суб'єктно-орієнтованого (кінцеві користувачі інформації) і продукто-орієнтованого (технології створення інформаційних продуктів: баз даних, мультимедійних і гіпертекстових продуктів, пошук у мережі Інтернет). Зміст освіти фахівця з інформаційної діяльності орієнтований на професійну мобільність і попит на ринку праці та освітніх послуг, відповідає структурі й характеру сучасної професійної діяльності, що зумовило поєднання інформаційно-аналітичної, інформаційно-управлінської та інформаційно-технологічної складової у змісті підготовки спеціаліста з інформаційної діяльності.

3) Доведено, що зміст професійної діяльності інформаційного спеціаліста в сучасних умовах характеризується поліструктурністю, посиленням інформаційно-аналітичної складової, урізноманітненням інформаційних потреб споживачів у системі управління і широким використанням комп'ютерних і телекомунікаційних систем і мереж.

4) Експериментально доведено педагогічну ефективність розроблених підходів і виявлено рівень готовності спеціаліста та його відповідність сформульованим освітньо-кваліфікаційним вимогам.

5) За результатами дослідження розроблено навчальні плани підготовки спеціалістів з інформаційного забезпечення управління з переліком відповідних професійно-орієнтованих дисциплін, а також програму наскрізної виробничої практики студентів як засіб професійної адаптації майбутніх спеціалістів.

6) Перспективи диверсифікації поля професійної діяльності зі створення інформаційного середовища й інформаційного забезпечення споживачів свідчать, що розвиток системи підготовки буде відбуватись з розвитком комп'ютерно-інформаційних систем і мереж у напрямі диференціації спеціалізацій спеціальностей, ґрунтуючись на соціальному замовленні щодо підготовки спеціалістів відповідної кваліфікації. Розвиток телекомунікаційних засобів, інформаційного середовища, інформаційного ринку, потреба в інформаційному забезпеченні окремих соціальних, професійних, вікових, дозвіллевих груп дозволяє прогнозувати потребу в спеціалістах у галузі інформаційного посередництва, інформаційного бізнесу, інформаційного консультування та ін. [3].

В останні десятиліття доволі часто почав застосовуватись у педагогічних дослідженнях метод моделювання. На важливість низки питань, що мають концептуальне значення для досліджень у гуманістичних системах, звертали увагу математики і фізики (В. І. Добренков, О. А. Самарський, О. П. Михайлов, М. М. Мойсєєв, Р. Пайєрлс), статисти (Д. О. Новіков, П. О. Сорокін, О. І. Орлов та інші), соціологи (Г. С. Батигін, С. Л. Блюмін, І. А. Шуйкова, Ю. М. Плотинський, В. В. Семенова, Ю. М. Толстова) та інші фахівці, яким доводилося вивчати різні аспекти моделювання в соціокультурному просторі (В. В. Артюхін, О. М. Горбань, Р. Г. Хлібоприс, О. І. Ларичев, М. І. Лазарєв). Дослідженням особливостей моделювання об'єктів в освітньому просторі присвячені як роботи загального характеру (М. І. Грабарь, К. О. Краснянська, І. В. Гребеньов, Є. В. Чупрунов, Л. Б. Ітельсон, С. М. Маркова, В. І. Михєєв, А. О. Остапенко, В. В. Щіпанов), так і роботи, в яких пропонуються моделі змісту навчання (А. С. Гембарук, О. В. Каткова, Л. Ю. Новицька, С. П. Шкуріна), педагогічних і освітніх систем (М. І. Запрудський, М. С. Ігнатенко, Д. Г. Левитес, О. П. Мещанінов, А. О. Нестеренко, Є. М. Павлютенков), освітніх середовищ (Є. В. Лапочкін, В. М. Мантиков, В. А. Ясвін), а також окремих процесів (Н. П. Вінайкіна, В. А. Семиченко) і технологій (О. М. Спирін, О. Л. Харчевнікова та інші). Різні аспекти моделювання компетентностей і компетенцій розглядаються в роботах Дж. Равена, С. Уїддетта, С. Холліфорд, А. В. Дабагян, М. Ш. Магомед-Емінова, І. О. Зимньої, Е. А. Лодатко, О. П. Денисової, В. В. Ягупова, О. М. Яригіна та інших. У педагогічній літературі підкреслюється важливість застосування моделювання в навчальному процесі (А. О. Вербицький, Л. Г. Семушина, О. М. Дахін, В. І. Загвязінський та ін.).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення вимог до змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю у сучасних умовах і методів оцінювання ефективності результатів її формування, методів дослідження педагогічного явища (об'єкта і процесу), досягнень застосування моделювання взагалі та математичного моделювання, зокрема в педагогіці та інших предметних областях, дало змогу виявити низку суперечностей між:

– переходом від індустріальних технологій до науково-інформаційного виробництва, бурхливим розвитком інформатизації усіх сфер життєдіяльності суспільства, зокрема впровадженням новітніх технологій виробництва у машинобудуванні та потребою відповідних змін щодо компетентності кваліфікованих робітників машинобудівного профілю;

- можливостями моделювання та масштабами й результатами його застосування до дослідження педагогічних явищ взагалі та результатами його застосування до моделювання змісту професійної підготовки майбутніх фахівців та кваліфікованих робітників машинобудівного профілю зокрема;
- різноманіття підходів до моделювання професійної компетентності фахівців як результату професійної підготовки та необхідністю використання універсальної методології їх моделювання;
- широким розповсюдженням компетентнісного підходу в системі професійної освіти і відсутністю теорії моделей професійної компетентності майбутнього фахівця та відповідного їм змісту професійної підготовки;
- нечіткістю, розпливчатістю педагогічних понять та необхідністю застосування механізмів кількісних вимірів педагогічних об'єктів та процесів;
- існуючими системами тестування окремих якостей, що зводять складне явище професійної освіти до сукупності показників, і необхідністю оцінювання їх, по усій повноті властивостей, з точки зору ефективності функціонування системи професійно-технічної освіти як складового елементу суспільства;
- динамічним, багатогранним, біопсихосоціальним характером об'єктів науково-педагогічних досліджень та статичним характером її дослідження;
- описовим характером досліджень об'єктів науково-педагогічних досліджень та необхідністю застосування кількісних методів оцінювання з використанням тих чи інших засобів статистичного аналізу, виявлення причинно-наслідкових залежностей та особливостей досліджуваного педагогічного явища, наявністю критеріїв і засобів, які б дозволяли визначати "рівень" досягнення поставлених цілей, виміряти результати реалізації процесів, визначати кількісні оцінки педагогічних феноменів, особистісних здобутків суб'єктів педагогічного процесу.

Таким чином, аналіз наукових праць засвідчує відсутність цілісного, системного, ґрунтового дослідження проблеми моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / В. К. Федорченко ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2004. – 43 с.
2. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / М. М. Козяр ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 41 с.
3. Матвієнко О. В. Теорія і практика підготовки спеціалістів з інформаційного забезпечення системи управління невиробничою сферою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. В. Матвієнко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2005. – 40 с.
4. Моторіна В. Г. Дидактичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів математики у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / В. Г. Моторіна ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2005. – 45 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Fedorchenko V. K. Teoretychni ta metodychni zasady pidgotovky fakhivtsiv dlia sfery turyzmu [Theoretical and Methodological Bases of the Specialists' Training for Tourism] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriya i metodyka profesiyanoi osvity" / V. K. Fedorchenko ; In-t pedagogiky i psykholohiyi profesiyanoi osvity APN Ukrainy. – K., 2004. – 43 s.
2. Kozyar M. M. Teoretychni ta metodychni zasady profesiyanoi pidgotovky osobovogo skladu pidrozdiliv z nadzvychaynykh sytuatsiy [Theoretical and Methodological Bases of the Professional Training of Emergency Units] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriya i metodyka profesiyanoi osvity" / M. M. Kozyar ; In-t pedagogiky i psykholohiyi profesiyanoi osvity APN Ukrainy. – K., 2005. – 41 s.
3. Matvienko O. V. Teoriya ta praktyka pidgotovky spetsialistiv z informatsiyogo zabezpechennya system upravlinnya nevyrobnychoyu sferoyu [Theory and Practice of Specialists' Training in Infoware of Systems of the Non-Production Sphere] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriya i metodyka profesiyanoi osvity" / O. V. Matvienko ; Nats. ped. un-t im. M. P. Dragomanova. – K., 2005. – 40 s.
4. Motorina V. G. Didaktychni i metodychni zasady profesiyanoi pidgotovky maybutnikh vchyteliv matematyky u vyshchyykh pedagogichnykh navchal'nykh zakladakh [Didactic and Methodological Bases of Training Future Teachers of Mathematics in Higher Educational Institutions] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriya i metodyka profesiyanoi osvity" / V. G. Motorina ; Khark. nats. ped. un-t im. G. S. Skovorody. – KH., 2005. – 45 s.

Матеріал надійшов до редакції 08.05. 2015 р.

Айстраханов Д. Д. Состояние исследований содержания профессиональной подготовки будущих специалистов.

В работе рассматриваются подходы к исследованию содержания профессиональной подготовки специалистов с точки зрения возможности моделирования содержания профессиональной подготовки квалифицированных рабочих машиностроительного профиля как методологическая, теоретическая и методическая научно-педагогическая проблема. Выявлено, что анализ научных работ свидетельствует об отсутствии целостного, системного, тщательного исследования проблемы моделирования содержания профессиональной подготовки квалифицированных работников машиностроительного профиля.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, содержание профессиональной подготовки, моделирование.

Austrakhanov D. D. The Current State of the Future Specialists' Training Content.

The paper deals with approaches to the study of the professional training content from the perspective of modeling the content of the qualified workers' training for engineering, namely as a methodological, theoretical and methodical scientific and pedagogical problem. The study of requirements to the contents of the qualified workers' professional preparation in the field of engineering in modern terms and methods of evaluating the efficiency of results of its formation, research methods of the pedagogical phenomena (the object and process), achievements of applying the modeling in general and mathematical modeling in particular in pedagogy and other subject areas gave the opportunity to evaluate the range of contradictions between: 1. the transition from industrial technologies to the scientific informative production, the information support rapid development of all spheres of the society's life, including the introduction of new production technologies in engineering and the need of corresponding changes regarding the competence of qualified workers of engineering profile; 2. modeling capabilities, scopes and applicative results to the study of educational phenomena in general and to modeling the content of training of future professionals and skilled workers in engineering; 3. the variety of approaches to the modeling of the specialists' professional competence as the result of training and the need to use the universal methodology of their modeling; 4. the widespread occurrence of the competence approach in the vocational education system and the lack of the theoretical models regarding the future specialist's professional competence and the corresponding professional preparation content; 5. unclear, vague pedagogical concepts and the need to use mechanisms of quantitative measurements of educational objects and processes; 6. existing systems of testing certain qualities that reduce the complex phenomenon of the professional education to a set of indicators and the need of their evaluation according to the integrity of their qualities from the perspective of the effectiveness of the vocational education system functioning as the important society's element; 6. the dynamic, multifaceted, biopsychosocial nature of objects of the scientific-pedagogical research and static nature of its research; 7. the descriptive character of researches regarding the objects of the scientific-pedagogical research and the need of applying quantitative evaluative methods using certain tools of the statistical analysis, identifying cause-effect relationships and characteristics of the studied pedagogical phenomenon, the presence of criteria and tools that would allow to determine the "level" of the achievement of set goals, measure results of implementing processes, determine quantitative evaluations of pedagogical phenomena, personal achievements of subjects of the pedagogical process.

Key words: training, content training, professional preparation content, modeling.